

foto Beeldbank Rijkswaterstaat; foto bruinvis Florian Graner

Noordzee-beleid

Eind dit jaar zal de definitieve versie van de *Beleidsnota Noordzee 2016-2021* worden vastgesteld. De (ontwerp)nota staat nu al, kant en klaar met prachtig kaartmateriaal van het Nederlandse deel van de Noordzee met daarop ook de maritieme Natura 2000-gebieden, op de site van de rijksoverheid.¹ De nota beschrijft het beleid voor het ruimtegebruik binnen de grenzen van een gezond maritiem ecosysteem en noemt daarbij zelfs de term *ecosysteemdiensten*. Het gaat om 'duurzaam gebruik van ecosysteemproducten en -diensten en behoud van de integriteit van het ecosysteem'.

Men zou denken dat daar dan ook een echt rijksbestemmingsplan voor de Noordzee (dus een RIP: Rijksinpassingsplan) bij past, maar de nota houdt vol dat dat niet nodig is en ook niet zal gebeuren. Op dezelfde bladzijde echter wordt dat al weer tegengesproken wanneer de zojuist in werking getreden Europese richtlijn voor maritieme ruimtelijke planning (Richtlijn 2014/89/EU van 23 juli 2014) ter sprake komt. Die richtlijn eist namelijk juist wel een ruimtelijk plan voor de zee. De RO-op-zee-show, dat lang verwachte bestemmingsplan voor de Noordzee dat komt er dus uiteindelijk toch.² Met dank aan de Europese Unie.

Opmerkelijk veel aandacht ook voor de bruinvis: de nota memoreert het bruinvisbeschermingsplan en het onderzoek naar de gevolgen van bijvangst en onderwatergeluid op de bruinvispopulatie. Dat is wel slim, dat inzoomen op één enkel dier. Zware abstracte verhalen over de ecosysteembenadering moet je afwisselen met iets concreets en dan het liefst ook met een dier dat we allemaal leuk vinden. Een kleine walvisachtige met een tevreden knorrend geluid, ook wel het zeevarken genoemd fungeert hier dus eigenlijk even als het pandabeertje voor de Noordzee. Misschien is deze extra aandacht ook wel een schaamlapje voor het feit dat even verderop in de nota natuur niet als een nationaal belang wordt gezien. Scheepvaart, olie- en gaswinning, CO₂-opslag, windenergie, zandwinning en defensie zijn dat wel.

Ook op de Noordzee geldt inmiddels het uitgangspunt van meervoudig ruimtegebruik. Dat wil dan zeggen dat er zoveel mogelijk naar functiecombinaties wordt gestreefd. De nota introduceert daartoe een afwegingskader van vijf toetsen. Juridisch klopt zo iets niet: het is als het ronde vierkant of de vierkante cirkel, want weging is totaal wat anders dan toetsing en sluiten elkaar rechtsdogmatisch uit. Toch is het een lovenswaardig streven om een aantal wettelijke toetsen, zoals die uit Waterwet, Ontgrondingenwet, Natuurbeschermingswet en Flora- en faunawet, in één schema proberen te vatten. Vol-

gens mij is dit echter niet helemaal gelukt want wij kennen allemaal de volgorde van de Natura 2000-habitattoets. Na de significantietoets volgt de passende beoordeling en daarna de zogenoemde ADC-toets (alternatieventoets, dwingende redenen en compensatie). Het afwegingskader uit de nota slaat die passende beoordeling als zodanig gewoon over en plaatst mitigatie helemaal aan het eind bij de compensatie. Dat laatste is sinds de uitspraak van het EU Hof vorig jaar in de zaak over de verbreding van de Rijksweg A2 Den Bosch-Eindhoven *not done*. Bij mitigatie zit je aan het begin van de habitattoets de significante gevolgen weg te nemen en bij compensatie zit je al helemaal aan het eind van de toets, zo legt de Europese rechter ons uit.

Het geeft weer eens aan hoe lastig het is om moeilijke dingen makkelijk proberen te maken. In het omgevingsrecht moet alles tegenwoordig zo simpel en makkelijk mogelijk: bouwen met één papiertje en als het enigszins kan ook met één afwegingskadertje. Ons vak, het milieubeleid en omgevingsrecht, is echter niet makkelijk. Het is moeilijk.

*Fred Kistenkas
Wageningen UR*

1 <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2014/12/12/2-beleidsnota-noordzee-2016-2021.html>

2 F.H. Kistenkas, *De ruimtelijke ordening op zee show*, De Volkskrant, 1 november 2008.